

Aatsitassarsiorfinni radiup qinngorneranik 60 pmm-inik akoqarnerusumik qalluiffiusuni aalajangersimasumik illoqarfinnut, nunaqarfinnut imeqarfinnullu tasernut 50 kilometerinik isumannaallisaanikkut killeqarfiliisoqarnissaanik Naalakkersuisut ataatsimut aalajangersagaliornissamik peqquneqarnissaanik Inatsisartuni aalajangiiffissatut siunnersuut. Siunnersuummut atatillugu inatsisiliornikkut suliassat pisariaqartut kingusinnerpaamik UKA2017-imi saqqummiunneqassapput

(Inatsisartunut ilaasorta, Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Naalakkersuisuni ilaasorta, Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu)

1. Siullermeerera

Siunnersuuteqartoq qutsavigaara apeqqut pingaaruteqartoq saqqummiummagu. Taamaasillungalu periarfissinneqarpunga Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermi oqaluttualiat oqallisaanerpaat akerlilernissaannut. Siunnersuuteqartup siunnersuutiminik saqqummiussinerminut peqqutiginerarparaa Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiornermi sillimaniarnermi, peqqissuseqarnermi aammalu avatangiisinik illersuiniarnermi tunngaviusunik sinaakkutassanik piunasaqaateqartoqannginnera.

Aallaqqaasiullugu Naalakkersuisut erseqqissaammik saqqummeerusupput. Aatsitassanut ikummatissanullu inatsimmi § 1-imi, imm. 2, ersarivissumik paatsuugassaangitsumillu allassimavoq Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorluni suliaqarnerni sillimaniarnissami, peqqissusermik avatangiisinillu innarliinngitsunik illersorneqarsinnaasunillu ingerlatsisoqartassasoq.

“§ 1, Imm. 2. Ingerlatanik inatsimmut ilaasunik suliarinninnermi isumannaallisaaneq, peqqissuseq, avatangiisit, pisuussutinik atorluaaneq kiisalu inuiaqatigiinnut akornutaanngitsumik ingerlatat suliarineqarnissaat kiisalu pissutsini assigiinngitsuni nunat tamat pitsaasumik ileqqorissaartarnerat akuerisaasut qulakkeerneqarnissaat Inatsisartut inatsisaatigut anguniarneqarpoq.”

Taamaammat makkua erseqqissaatigilakka: Naalakkersuisut taamaallaat paaanissanut akuersissummik akuersissuteqartarput, ingerlatsiviit paaanerit isummannaallisaanikkut, peqqissutsikkut, - avatangiisinillu illersorneqarsinnaasumik isumannanngitsumik ingerlatsisoqassasoq uppersarsinnaappassuk.

Maani oqaluttarfimmiit oqaatsit taakkua Naalakkersuisut anninnikuuaat. Aamma uteqqissinnaalluarpakka. Inatsisini allaqqanerat kisimi peqqutaanngilaq. Uagutsinnut pingaaruteqarluinnarpoq Naalakkersuisut aalajangiusimammassuk aatsitassanik paaanerit Nunatsinnut innuttaaqatitsinnullu iluaqutaanissaat.

Siunnersuuteqartup oqariartuutigaa akissut eqqortutuaq tassaasoq inatsisiliortuarnissaq. Naalakkersuisut maanna inatsisitigut aalajangersariikkavut tapersersorpaat. Soorunami

inatsisit pisariaqartitsineq naapertorlugu ingerlaavartumik nutarterneqartuartariaqarput. Ilaatigut tamakkua pissutigalugit Naalakkersuisut UKA2015-mi qinngornerit atomit molekyllillu sananeqaattaanik allanngortitsinnaasut aammalu qinngornernut illersuuteqarnissaq pillugu inatsisissamik saqqummiipput. Inatsiseqarnikkut pingaarnerutillugu anguniarneqarpoq inuit qinngornerit navianartunik sunniutigisinnaasaannut illersorneqarnissaat.

Aaqqiissutissaq tassaavoq inatsisiliorneq ungasissutsit piumasarineqartut takissusissat aqputiginagit aalajangersaanikkut aaqqiissutit. Aaqqiineq tassaasariaqarpoq inatsisit naapertorlugit suliaqarfiit ataasiakkaarlugit nalilersorneqartarnissaat. Suliaqarfissanik ataasiakkaarilluni nalilersuinerit aqputigalugit aalajangersaanerit tunngavissaqarluartut, eqqarsaatigilluakkallu aammalu sillimaniarnermi, peqqissutsimut, avatangiisillu illersorneqarnissaannut piumasaqaatit naammaginartut pilersissinnaavagut.

Kalaallit aallartitat 2015-mi ilaatigut Canadian Nuclear Safety Commission (CNSC) takuniarpat. Angalanermit paasissutissiinermi uani tamanit atuarneqarsinnaasumi www.naalakkersuisut.gl allaatigineqarpoq CNSC-imit oqaatigineqarsimasoq uranimik piiiaffik inoqarfinnut qanittumi inissisimasinnaanera ajornartorsiutitut isigineqartariaqanngitsoq. Taamaattorli pilersaaruteqarfiit suliaqarfillu ataasiakkaat avatangiisinut peqqissutsimullu sunniuteqarfiusinnaaneri tamakkiisumik piiiaffissamik pilersaarutip nalilersorneqarnerat naapertorlugu aalajangiisoqartariaqartoq.

Killigitinniarneqartoq 60 pmm aamma appasissorujussuavoq. Qinngornernik radioaktiviisunik imaqartut ilagaat soorlu Thorium. Siunnersuut naapertussagaanni aatsitassanik Kalaallit Nunaata Kujataaniittunik atuisinnaaneq periarfissaarutsissinnaavaa. Sulilu pivisorpalaarnerusoq, tassaavoq Nuup Kangerluani Qeqertarsuarmi kultinik naammattunik imminnullu akilersinnaasunik peqarnerisoq misissuiffigineqartoq. Kuulte qarfilli qinngornernik radioaktiviisunik killigitinniarneqartoq 60 ppm qaangerlugu sakkortussusilinnik aatsitassat ilaat qinngorneqartunik peqarpoq, taamaasillunilu kultisiorsinnaaneq siunnersuut naapertorlugu piviusunngortinneqarsinnaanaviarani. Nuup pigisaani qinngornerit sakkortussusiat Kujataani sakkortussusianut naleqqiunneqarsinnaavoq. Taamaasillunilu siunnersuutip kingunerisassaani Nuup pigisaani Nunatsinnilu piffinni allani aatsitassarsiorfiusinnaasut periarfissaarutivissaaq.

Siunnersuut atuutilissagalarpat aatsitassarsiornerup inerinneqarnissaa ajornakusoortorujussuannugussaaq, taamaasillunilu Kalaallit Nunaata aningaasarsiornikkut immiut napatissinnaalernissaanut sunniinerlulluni. Naalakkersuisut periuseraat aatsitassarsiorlutut piumasaqaatiliortarneq pissutsit piviusut aallaavigalugit. Maannalu inatsisunik taamatut ingerlatsinissamat tunngaviusussanik peqareerpugut.

Taamaattumik Naalakkersuisut siunnersuutip akuerineqannginnissaa innersuussutigaaq.